

Prof.dr hab.Jolanta Itrich-Drabarek
Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych
Uniwersytet Warszawski

Warszawa, 7 lipca 2023 r.

RECENZJA
W PRZEWODZIE DOKTORSKIM MGR AGNIESZKI WLAZŁY -
ROZPRAWA ROLA PAŃSTWA W KSZTAŁTOWANIU MIKRO, MAŁYCH I
ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW NA PRZYKŁADZIE REGIONU KONIŃSKIEGO
W LATACH 2004-2020

W związku z powołaniem mnie przez Radę Naukową Dyscypliny Nauki o Polityce i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego jako recenzentki w przewodzie doktorskim mgr Agnieszki Wlazły, dalej określanej, jako „Autorka” lub „Kandydatka”, przedstawiam następującą opinię – której konkluzja jest dla Doktorantki **pozytywna**.

Opinia zawiera ocenę, czy przedstawiona Radzie Dyscyplin rozprawa doktorska *Rola państwa w kształtowaniu mikro, małych i średnich przedsiębiorstw na przykładzie regionu konińskiego w latach 2004-2020*(ss. 356) napisana pod kierunkiem dr hab. Danuty Plecki, spełnia kryteria określone w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. z 2017 r. poz. 1789), w konsekwencji mającej stosować się w niniejszym przewodzie, tj. czy:

- (1) stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego;
- (2) wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną Kandydatki w danej dyscyplinie naukowej, tj. w zakresie nauk o polityce i administracji;
- (3) wykazuje umiejętność samodzielnego prowadzenia przez Kandydatki pracy naukowej.

Oryginalne rozwiązanie problemu naukowego

Celem rozprawy, jak stwierdza Kandydatka, jest „identyfikacja wpływu polityki gospodarczej państwa na sektor MŚP oraz próba odpowiedzi na pytanie czy rodzaj interwencjonizmu państwa ma istotny wpływ na funkcjonowanie i rozwój tego sektora

przedsiębiorstw w regionie konińskim (s. 15), przy czym Autorka wskazała, że rozprawa obejmuje okres od 2004 roku wraz z przystąpieniem Polski do struktur UE, a kończy w roku 2020 (uzasadniając termin końcowy pracy pierwszym rokiem pandemii SARS-CoV-2 - s. 15).

Rozprawa poświęcona jest badaniom regionu konińskiego, który jest przykładem kilkakrotnej transformacji gospodarczej po 1945 roku. Zasadne jest więc potraktowanie w dysertacji regionu konińskiego jako przykładu możliwości rozwoju bądź stagnacji ze względu na politykę państwa polskiego wobec mikro, małych i średnich przedsiębiorstw po 1989 roku.

Hipoteza badawcza rozprawy została przedstawiona w następujący sposób: „państwo zawsze może interweniować w politykę gospodarczą, jednak zastosowane metody interwencjonizmu oraz jego zakres są zróżnicowane, na co wpływa szereg czynników, a w konsekwencji przyczynia się to do zmian warunków funkcjonowania małych i średnich przedsiębiorstw w poszczególnych regionach. Ponadto w pracy podjęto następujące poboczne hipotezy badawcze: Hipoteza 1: Państwo ma zawsze możliwość interweniowania w gospodarkę. Hipoteza 2: Dany rodzaj interwencji odmiennie wpływa na rozwój gospodarczy. Hipoteza 3: Funkcjonowanie sektora MŚP uzależnione jest od polityki gospodarczej państwa.” (s. 10). Co prawda, jej konstrukcja świadczy o tym, że tak naprawdę zdanie stanowi jedną hipotezę opartą o zmienne zależne i niezależne, ale rozbitą na poszczególne elementy, przyjmując ją w całości, jako uzasadnioną.

Weryfikację hipotezy Kandydatka przeprowadziła w czterech rozdziałach, z których pierwszy został poświęcony krytycznej analizie literatury przedmiotu w zakresie pojęcia państwa oraz jego roli w gospodarce rynkowej, drugi – analizie funkcjonowania sektora małych i średnich przedsiębiorstw w przestrzeni społeczno-gospodarczej i politycznej oraz charakterystyce i specyfice firm sektora MŚP, trzeci – stanowi, zgodnie z zapowiedzią charakterystykę subregionu konińskiego, czwarty i zarazem ostatni rozdział poświęcony został wpływowi państwa na kształtowanie sektora MŚP w regionie konińskim z uwzględnieniem poszczególnych rządów.

Efekt weryfikacji hipotezy nie jest zaskakujący, ponieważ nastąpiło: „pozytywne zweryfikowanie hipotezy badawczej” (s. 301), Autorka stwierdziła, że kluczowy wpływ na funkcjonowanie MŚP ma „Aktywność państwa”, która „nie powinna zastępować mechanizmów rynkowych, ale je wspierać i korygować w tych dziedzinach, w których same nie są do tego zdolne. W związku z tym, iż państwo samo jest niedoskonałe, głównym celem i

zadaniem powinna być potrzeba zapobieganie niesprawnościom decyzyjnym i wykonawczym. Mechanizm rynkowy występujący w gospodarce jest ułomny, nie ma jednak sprawniejszego mechanizmu alokacyjnego, dlatego też, mimo, że państwo, jako korektor działania rynku również jest ułomne jest najlepszą instytucją korygującą tę ułomność. Dlatego niezbędne jest szukanie najkorzystniejszych sposobów współdziałania tych dwóch mechanizmów, tak, aby zagwarantować pożądany rozwój gospodarczy i stworzyć równe szanse dla wszystkich jego uczestników” (s.302).

Za tezę rozprawy można zatem uznać następujące stwierdzenia zawarte w zakończeniu: „[...] interwencjonizm państwa ma różne oblicza i siłę, na co wpływ ma zarówno sytuacja wewnętrzna jak i zewnętrzna oraz poglądy partii rządzących, efektem czego jest zróżnicowanie jego wpływu na gospodarkę” (s. 222-223).

W zakończeniu, obok powyższych konkluzji, przedstawiona została ocena interwencjonizmu państwowego – jednakże nie mogę zgodzić się ze stwierdzeniem, że „Interwencjonizm państwowy jest to więc nadmierna aktywność państwa, zarówno rządu jak i administracji państwowej, która polega na tworzeniu warunków instytucjonalnych dla działalności podmiotów” (s.301). Jest tak zapewne dlatego, że Autorka krytycznie ocenia samą instytucję interwencjonizmu państwowego w warunkach polskich. Jednakże niezrozumiałe jest dla mnie określenie „nadmierna”. Nadmierna czyli od jakiego poziomu liczona? Tymczasem, jeśli spojrzymy na interwencjonizm państwa w klasycznym ujęciu Johna Maynarda Keynse’a, to widzimy, że interwencjonizm jest naturalnym narzędziem stosowanym przez państwo, które reguluje rynek w przypadku wystąpienia kryzysu, a jego interwencjonizm powinien być kierowany na dziedziny, w których nie angażują się prywatne przedsiębiorstwa. J.Keynes twierdził, że gospodarka nie wychodzi z kryzysu samoczynnie, gdyż jej pobudzenie następuje przez uruchamianie wydatków państwa. Z kolei, jeśli byśmy dokonali próby oceny zakresu interwencjonizmu współczesnego państwa, to możemy stwierdzić, że przybiera on wiele form, a doświadczenia wynikające z wdrożenia nowego zarządzenia publicznego wyraźnie wskazują, że są dziedziny interwencji, z których państwo wycofać się nie może, np. regulacji dotyczących bezpieczeństwa energetycznego itp.

W rozprawie wykorzystana, poza źródłami normatywnymi, została polska literatura ogólna i bezpośrednio dotycząca przedmiotu, jak również co najmniej podstawowa angielskojęzyczna literatura zagraniczna. Błędne jest ułożenie przez Kandydatkę aktów prawnych, po ustawie zasadniczej winny znaleźć się ustawy, a nie rozporządzenia.

We wstępie Autorka zapowiedziała posłużenie się w rozprawie jako metodami wiodącymi: analizę literatury, analizę danych statystycznych i metodę komparatystyczną. W celu weryfikacji hipotezy wyodrębniono dwa obszary badawcze, a mianowicie studia literaturowe oraz badania empiryczne. Mogę stwierdzić – wskazując na pewne wątpliwości co do określenia przez Autorkę analizę literatury metodą badawczą, że badania empiryczne mają walor oryginalnego wkładu do wiedzy o funkcjonowaniu regionu konińskiego – że i założenia badawcze, i efekty badań są przekonujące i zasadne.

Odpowiadając na pytanie o oryginalność rozwiązania podjętego w rozprawie problemu naukowego, zacząć trzeba od rozważenia, czy ma się do czynienia z wystarczająco poważnym problemem naukowym, by przejść do kwestii, czy problem został rozwiązany w sposób oryginalny.

Ponieważ państwo, zdaniem Autorki, nie jest „fachowym narzędziem prowadzenia polityki gospodarczej” a interwencjonizm państwowy jest, jeśli nie niezbędny, to „przynajmniej podlegający wyraźnemu ograniczeniu”, a prowadzenie „polityki gospodarczej w tym również zadań redystrybucyjnych” powinno powierzyć się „mechanizmowi rynkowemu i podmiotom prywatnym, w tym największemu i najbardziej elastycznemu w sposobie działalności sektorowi MŚP” problem postawiony już w tytule pracy niewątpliwie stanowi poważny problem naukowy. Jest to przy tym, co Kandydatka trafnie podnosi we wstępie, problem, który wyraża się tym, że na „przestrzeni ostatnich trzydziestu lat możemy zaobserwować, że moda na neoliberalizm w czystej postaci wyraźnie przemija, a w gospodarce rynkowej możemy zaobserwować znaczny wzrost roli państwa”(s.12).

Wydaje się, że Autorka wpadła w małą pułapkę, jaka często zdarza się osobo zaangażowanym emocjonalnie w badania, polegającą na tym, że optuje wyraźnie za jedną ze stron rozwiązania problemu badawczego, w tym wypadku - liberalną gospodarką rynkową. Kandydatka nie ucieka, co prawda, od takich stwierdzeń, jak „Aktywność państwa nie powinna zastępować mechanizmów rynkowych, ale je wspierać i korygować w tych dziedzinach, w których same nie są do tego zdolne” (s.302), ale równocześnie opowiada się za koncepcją państwa „nocnego stróża”, ponieważ „regulacyjna ręka państwa zaproponowana, jako sposób na rozwiązanie niesprawności rynku, okazuje się być nieefektywna wręcz szkodliwa”(s.302). Sądzę, że niejednoznaczna opinia Autorki dotycząca zakresu interwencjonizmu państwa, i opowiadanie się przez Nią za koncepcją państwa nocnego stróża (nierealną skądinąd w XXI wieku, przypominam, że nawet koncepcja Roberta Nozicka z lat 80, XX wieku, tzw. państwa

minimalnego, nie przetrwała w realnym wymiarze) wynika z pewnej bezradności wielu badaczy od których wymaga się oceny rosnącego upolitycznienia polskiej gospodarki (s.302) i wskazania remedium na to zjawisko.

Autorka przywołuje wystarczającą ilość literatury oraz wykazuje przedmiotowy związek między krajowymi oraz zagranicznymi publikacjami w zakresie politologii, ekonomii, polskiego prawa podatkowego w przedmiotowym zakresie.

Przedmiotowy problem został rozwiązany w sposób oryginalny. Wynika to nie tyle z oryginalności hipotezy, która potwierdziła się w trakcie przeprowadzonego wywodu badawczego, ale z logiczności wywodu opartego na analizie literatury, dokumentów oraz przeprowadzonych badań empirycznych, które same w sobie stanowią oryginalny wkład w rozwój dyscypliny nauki o polityce i administracji.

Oznacza to, że rozprawa stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego w rozumieniu *ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym...*

Ocena ogólnej wiedzy teoretycznej Kandydatki w zakresie nauk o polityce i administracji

Rozprawa wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną Autorki w zakresie dyscypliny nauki o polityce i administracji, a Kandydatka wpisuje się w badania z jej zakresu, szczególnie w zakresie polityk publicznych, jakim niewątpliwie jest polityka gospodarcza i finansowa państwa.

Autorka charakteryzuje istotę państwa, ewolucję jego pojęcia oraz wskazuje rodzaje interwencji państwa w system gospodarczy ukazując je, jako kreatora społecznego procesu gospodarczego. Analizuje rolę państwa i jego wpływ na funkcjonowanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w przestrzeni społeczno-gospodarczej i politycznej, omawia charakterystykę i specyfikę firm sektora MŚP oraz prezentuje znaczenie otoczenia dla ich rozwoju. Kandydatka w kolejnych rozdziałach omawia przemiany, jakie zaszły w regionie konińskim w latach 2004-2020 oraz przeprowadziła analizę wpływu poszczególnych rodzajów interwencji państwa w gospodarkę w latach 2004-2020 na omawiany region.

Rozprawa w całości wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną mgr Agnieszki Wlazły w dyscyplinie nauki o polityce i administracji.

Ocena umiejętności samodzielnego prowadzenia przez Kandydatkę pracy naukowej

Zaprezentowana treść pracy pozwala na wniosek, że recenzowana dysertacja dzięki wyborowi tematu rzadko poruszanemu w literaturze, logicznej i zwartej konstrukcji, samodzielnym wnioskom stanowi dowód umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej przez Doktorantkę.

Autorka formułuje szereg samodzielnych wniosków dotyczących takich kwestii, jak „stworzenie zupełnie nowego prawa z likwidacją dotychczasowego”(s.295), czy postulat pogłębionego, wspólnego działania gmin podejmowanego przez powiat koniński w zakresie tworzenia nowych stref inwestycyjnych oraz promocji regionu (s.289). Szkoda, że wnioski płynące z badań dotyczących regionu konińskiego nie zostały bardziej podkreślone i nie znalazły większego odzwierciedlenia w zakończeniu pracy.

Drobne błędy literowe i interpunkcyjne w pracy wymagają korekty, np. liczby od zera do dziewięć piszemy słownie(s.290), czy pisownia tys.(s.296), co jednak nie wpływa na moją wysoką ocenę pracy pod względem jej technicznego przygotowania.

Uznaję, że mgr Agnieszka Wlazły wykazuje umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej na etapie pierwszego stopnia naukowego.

*

Rozprawa mgr Agnieszki Wlazły *Rola państwa w kształtowaniu mikro, małych i średnich przedsiębiorstw na przykładzie regionu konińskiego w latach 2004-2020*, spełnia wymagania ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. z 2017 r. poz. 1789) kwalifikuje się do nadania dalszego biegu przewodowi doktorskiemu, w ramach którego rozprawa została przedstawiona Radzie Naukowej Dyscypliny Nauki o Polityce i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego.